

שופטים חכ"ד שיחה ג'

האדם הוא "עץ השדה" כי דוקא המדות קשורים עם עצם האדם, שלכן יש ללמוד רק מתלמיד חכם הגון - ששכלו השפיע על מדותיו.

על הפסוק (כ, יט) "כי האדם עץ השדה איתא בגמרא (תענית ז, א) וכי האדם עץ השדה הוא, אלא משום דכתיב כי ממנו תאכל ואותו לא תכרת וכתיב אותו תשחית וכרת, הא כיצד אם תלמיד חכם הגון הוא ממנו תאכל ואותו לא תכרות, ואם לאו אותו תשחית וכרת".

והנה, מובן שאין כוונת הכתוב ש"עץ" הוא רק משל לאדם, דאם כן אין שאלת הגמרא מובנת, שהרי ישנם כמה פרטים שבהם דומה האדם לעץ. אלא כוונת הכתוב ש"עץ השדה" הוא עצם ענינו של האדם. אך עפ"ז מהו תירוץ הגמרא?

והביאור: תכונת עץ הוא שתמיד קשור עם מקור חיותו - האדמה - גם כשצומח לאילן גדול. ובחינת הצומח שבאדם (שהאדם כולל כל דצח"מ) הוא המדות, שאף שצומחים מקטנות לגדלות מכל מקום מחוברים תמיד עם עצם הנפש, שלכן קשה לשנות טבע מידותיו מחסד לגבורה. משא"כ שכל הוא בחינת חי, שאינו קשור למקום חיותו ויכול להלך למרחוק, שלכן שכל יכול להבין גם מה שנגד טבעו.

וזהו כוונת הגמרא שהאדם הוא "עץ השדה" כי דוקא המדות קשורים עם עצם האדם, שלכן יש ללמוד רק מתלמיד חכם הגון - ששכלו השפיע על מדותיו.

ועל דרך זה הוא בכללות עם ישראל, שבני ישראל קשורים עם האבות - "כי מראש צורים אראנו", "אני רואה אותם מיוסדים וחזקים כו' ע"י אבות ואמהות" - על ידי בחינת המדות (ולא שכל) כידוע שכל אחד מישראל מקבל בירושה את בחינת האבות - אהבה יראה ורחמים - כי האב מוריש את עצם ענינו - בחינת המדות.

וההוראה: התורה היא מקור חיינו, ולכן גם בעלי עסק שיצאו מאהלה של תורה צריכים להיות מחוברים לתורה. ויושבי אהל צריכים לדעת שהעיקר אינו הלימוד בשכל - שבשכל ישנם שינויים ולכן יכול להשתנות כשיוצא מאהלה של תורה, אלא כשהשכל פועל על המדות - "והשבות אל לבבך" - שאז דוקא נחקקת התורה בנפש האדם.